

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ЯКУБІВСЬКА ЮЛІЯ ЄВГЕНІВНА

УДК 347.77(477):346.5

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ
ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

КИЇВ – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі міжнародного менеджменту та маркетингу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, м. Київ.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор **ОНИЩЕНКО Володимир Пилипович**, Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі, завідувач кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, доцент **БЕГМА Віталій Миколайович**, Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України, завідувач відділом оборонних стратегій та військово-технічної політики

кандидат економічних наук, доцент **МЕДВЕДКІН Тарас Сергійович**, Інститут економіки промисловості НАН України, старший науковий співробітник

Захист відбудеться „10” жовтня 2012 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.139.02 Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за адресою: 03115, м. Київ, вул. Львівська 23, к.301 (корпус 1)

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за адресою: 03115, Київ, вул. Львівська 23, к. 601 (корпус 1)

Автореферат розісланий „04” вересня 2012 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
к.е.н., доцент

Л. Г. Стожок

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проблеми державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні обумовлена, насамперед, намаганням України стати на шлях динамічного економічного та соціального розвитку на основі сучасних інновацій. Інноваційний розвиток можливо здійснити за рахунок запозичення технологій та створення їх власними силами. Але для цього потрібно активно працювати у глобальному науково-технічному та інвестиційному середовищі, залучати до країни необхідні інновації та інтелектуальну власність, пропонувати світу власні досягнення, тобто здійснювати взаємовигідний обмін інтелектуальною власністю та інноваційними технологіями і продуктами через міжнародний трансфер технологій та його складову – трансфер промислової власності. На жаль, Україна сьогодні слабко задіяна у цьому процесі, але проводиться наполеглива робота щодо поліпшення позицій країни на світовому ринку інтелектуальної власності і, зокрема, промислової.

Теоретичні основи інноваційної діяльності, трансферу технологій, інтелектуальної власності були висвітлені у працях наступних зарубіжних вчених: І. Балабанов, Д. Бердж, Дж. Брандт, С. Валдайцев, П. Велфенс, С. Деверадж, Дж. Деніелс, А. Дриночкін, П. Друкер, Є. Єфимова, С. Кортум, Р. Кохлі, Дж. Лернер, В. Масленникова, М. Роджерс, А. Сільверман, Г. Сміт, Т. Стюарт, М. Тодаро, Н. Фонштейн, А. Чернов, С. Черноусько та інші.

В останні роки значно зріс інтерес вітчизняних науковців до проблем міжнародного трансферу технологій, інтелектуальної власності, в тому числі і промислової. Слід відзначити фундаментальні напрацювання таких вчених, як: Д. Александров, О. Андросова, Ю. Бажал, В. Базилевич, В. Бегма, Ю. Борко, О. Бутнік-Сіверський, М. Вачевський, В. Геєць, Б. Гриньов, О. Давидюк, І. Дахно, В. Демьохін, М. Дідківський, Н. Дригваль, А. Єременко, Я. Жаліло, А. Жарінова, В. Жаров, Г. Задорожний, В. Ільїн, Ю. Капіца, О. Кіреєва, Ю. Козак, А. Косенко, П. Крайнев, С. Кучук-Яценко, О. Литвин, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, Т. Медведкін, Т. Мельник, О. Мокій, Т. Нагачевська, В. Новицький, О. Олексюк, В. Онищенко, М. Паладій, С. Попов, Ж. Поплавська, В. Потехіна, В. Предборський, В. Прошак, А. Філіпенко, В. Фесянов, А. Череп, В. Хаустов, О. Хворост, П. Цибульов, Я. Шаміло, М. Шингур та ін.

Але є ряд проблем, які потребують додаткового дослідження. Насамперед, це проблема державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності у контексті вимог Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Світової організації торгівлі та інших міжнародних інституцій, дослідження та розв'язання якої дасть помітний поштовх для розвитку національної економіки. Необхідними кроками на шляху вирішення даного питання є процес наукового обґрунтування та конкретизації механізму захисту промислової власності будь-якого виду та походження на території України та за її межами, обґрунтування механізму державної підтримки комерціалізації національної промислової власності, як необхідної умови її ефективного міжнародного трансферу,

наукове обґрунтування основних напрямків формування сучасного механізму державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності.

Виходячи із наведеного вище, економічні питання державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності є актуальними, а їх дослідження впливає із потреб сучасної науки і практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності до тематики науково-дослідних робіт кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі у рамках міжкафедральних наукових тем: «Сучасна методологія міжнародного менеджменту і маркетингу в контексті зовнішньоекономічної діяльності України» (ДР № 0107U002995) та «Сучасні технології управління міжнародним бізнесом» (ДР № 0111U009735).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є удосконалення організаційно-управлінських аспектів державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні.

Для досягнення сформульованої вище мети поставлено такі *завдання*:

- визначення економічної сутності промислової власності як об'єкта міжнародного трансферу технологій;
- дослідження особливостей становлення та функціонування світового ринку промислової власності та оцінка місця на ньому України;
- визначення основних проблем у сфері державного управління трансфером промислової власності, що виникають в контексті приєднання України до системи глобального регулювання сфери інтелектуальної власності;
- аналіз державного регулювання промислової власності на світовому рівні та рекомендації щодо його імплементації в національну практику;
- оцінка сучасного стану системи фінансування та комерціалізації промислової власності;
- розробка моделі державного регулювання та стимулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні;
- обґрунтування пріоритетних напрямів формування сучасного механізму державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності.

Предмет дослідження – механізм державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні.

Методи дослідження. Дослідження побудоване на використанні принципу єдності теорії та практики, прогнозуванні розвитку економічних процесів на основі методу наукового абстрагування. В дослідженні використовуватимуться наступні методи: історико-логічний (в процесі вивчення та аналізу сутності змін концепції промислової власності в системі міжнародного трансферу); системний аналіз (під час дослідження передумов та потенційних можливостей розвитку міжнародного трансферу промислової власності в Україні); методи експертних оцінок та «дерева рішень» (під час дослідження методик оцінювання промислової власності); статистичний (в процесі обробки

статистичних даних та їх відображенні в формі рисунків, графіків, діаграм тощо), формально-юридичний (при аналізі змісту норм законодавства у сфері трансферу промислової власності).

Інформаційною базою дослідження є матеріали звітності Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Державного департаменту інтелектуальної власності (на сьогодні Державної служби інтелектуальної власності), Державного комітету статистики України, інших державних та недержавних інституцій, а також окремих підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що на підставі проведеного комплексного аналізу державного регулювання трансферу технологій та промислової власності в Україні та ряді інших країн, а також діяльності глобальних інституцій щодо регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, науково обґрунтовані методи та інструменти ефективного регулювання міжнародного трансферу промислової власності на національному рівні. Основні результати дослідження, що характеризують його новизну, розкривають зміст дисертації та виносяться на захист, полягають в тому, що:

вперше одержано:

- науково обґрунтовану модель державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності у відповідності до міжнародних норм та стандартів СОТ; вона представлена стратегічною візією, що включає п'ять визначених цілей: 1) орієнтація на дослідження та розвиток як джерело створення промислової власності; 2) встановлення налагодженого публічного та приватного співробітництва; 3) формування кваліфікованих людських ресурсів; 4) удосконалення системи державного регулювання у сфері промислової власності; 5) стимулювання міжнародного трансферу промислової власності. Для досягнення визначених цілей сформульовано чотирнадцять завдань, запропоновано інструменти їх виконання, в основі яких лежить створення сприятливих умов реалізації даної моделі, а також сукупність необхідних кроків із зазначенням виконавців, термінів реалізації та потенційного результату.

удосконалено:

- підходи до здійснення процесу інвентаризації в контексті державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності, в частині включення до його дії ідентифікацію, реєстрацію, комерціалізацію та міжнародний трансфер промислової власності з урахуванням норм чинного законодавства України та міжнародного права і практики у сфері інтелектуальної власності;

- нормативно-методичне забезпечення оцінювання промислової власності в контексті прийняття попереднього рішення щодо процесу патентування. Запропоновано внести до змісту Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» та Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності, затвердженої Фондом державного майна України, удосконалений метод оцінки промислової власності, оснований на врахуванні ризиків та побудові сценаріїв розвитку подій - метод імітаційного розрахунку, в

основі якого лежать традиційні методи оцінки ризиків при прийнятті рішень, а також експертний метод та метод «дерева рішень»;

- модель взаємодії промислової власності та венчурного капіталу в системі міжнародного трансферу, котра пояснює, що промислова власність на шляху до реалізації в системі міжнародного трансферу генерує капітал, утворена з капіталу і навпаки, створює підґрунтя для венчурного капіталу, стимулює створення нової промислової власності, формується за участі венчурного капіталу при сприянні венчурного фонду; доведено, що запропонована модель взаємодії промислової власності та венчурного капіталу є повноцінною стратегією залучення та виведення об'єктів промислової власності на світовий ринок в контексті міжнародного трансферу, а тому рекомендовано формування та підтримка з боку держави діяльності в Україні венчурних фондів, а також приєднання до міжнародних венчурних фондів;

дістало подальший розвиток:

- методологічне обґрунтування поняття «міжнародний трансфер промислової власності» як міждержавного переміщення на комерційній або некомерційній основі матеріальних прав на об'єкти промислової власності, що проявляється в процесі патентування, ліцензування, франчайзингу; дане визначення пропонується закріпити в економічній літературі, а також у нормативно-правових актах, що регулюють діяльність у сфері трансферу технологій;

- концептуальний підхід до розбудови національного механізму державного регулювання промислової власності в системі її міжнародного трансферу – пропонується: 1) гармонізувати законодавство України у сфері промислової власності та уніфікувати його із міжнародними нормами (до змісту Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» внести визначення термінів «трансфер промислової власності» та «міжнародний трансфер промислової власності», до різновидів договорів у даній сфері додати поняття «договору про міжнародний трансфер промислової власності»; привести у відповідність із Бюджетним кодексом України відповідні норми законів України: Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем»; уніфікувати законодавство у сфері промислової власності з нормами Угоди ТРІПС); 2) створити Українське агентство міжнародного трансферу технологій та промислової власності; 3) створити за рахунок коштів, що надходять від отримання охоронних документів, патентної бібліотеки з метою надання доступу до необхідної інформації у сфері промислової власності; 4) переглянути організаційно-функціональну структуру захисту промислової власності в контексті системи судочинства (запровадити практичну діяльність в Україні Патентного суду);

- дослідження проблеми державно-правового забезпечення в Україні таких процесів, як: венчурне інвестування, державна підтримка діяльності венчурних фондів; наголос робиться на відсутності та необхідності формування в Україні

спеціальних законів, що регулювали б зазначені види діяльності; рекомендовано: розробити на законодавчому рівні нормативно-правові акти з метою регулювання венчурного бізнесу в Україні, діяльності та підтримки венчурних фондів, а також правової підтримки процесу взаємодій венчурного капіталу та промислової власності.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані при викладанні відповідних тем з навчальних дисциплін «Інтелектуальна власність», «Державне регулювання економіки», «Оціночна діяльність», а також для підготовки підручників, навчальних посібників тощо.

Сформульовані в роботі теоретичні положення та практичні рекомендації можуть бути використані при оцінці промислової власності та застосовуватись в практиці державного регулювання вітчизняною промисловою власністю при виході на міжнародні ринки.

Результати дисертаційного дослідження були використані в діяльності Державної служби інтелектуальної власності України (колишнього Державного департаменту інтелектуальної власності України) (довідка № 16-9/3529 від 26.05.2011 р.), Головного управління економіки Тернопільської облдержадміністрації (довідка № 04/7-465 від 17.05.2012 р.), Товариства з обмеженою діяльністю «Шредер» (м. Тернопіль) (довідка № 12/01 від 16.01.2012 р.), Товариства з обмеженою відповідальністю «Проектно-виробнича фірма Електросвіт» (м. Тернопіль) (довідка № 35 від 26.04.2012 р.), а також при викладанні відповідних тем з навчальних дисциплін “Інтелектуальна власність”, “Національна економіка”, “Оціночна діяльність” в Тернопільському комерційному інституті (довідка № 145 від 15.05.2012 р.) та при розробці міжкафедральних науково-дослідних тем факультету міжнародної економіки і менеджменту Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі (довідка № 26/01-824 від 18.05.2012 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, які викладені в дисертаційній роботі та виносяться на захист, отримані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри міжнародного менеджменту і маркетингу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі.

Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднені на таких конференціях: Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Країни з перехідною економікою в умовах глобалізації» (м. Москва, 2007 р.); Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Країни з перехідною економікою в умовах глобалізації» (м. Москва, 2008 р.); Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців « Транснаціоналізація міжнародної економіки та пошук шляхів інноваційної співпраці » (м. Київ, 2008 р.); Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців « Моделі забезпечення сталого розвитку світового господарства: економіка, фінанси та право » (м. Київ, 2008 р.); Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців

«Україна в світовому економічному просторі: шляхи подолання кризи (Економіка, фінанси та право)» (м. Київ, 2009 р.); Міжнародна науково-практична конференція « Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації » (м. Тернопіль, 2009 р.); Міжнародна науково-практична конференція « Теорія і практика сучасного менеджменту: проблеми та шляхи вирішення » (м. Тернопіль, 2010 р.); Міжнародна науково-практична конференція « Актуальні проблеми соціально-економічних трансформацій у міжнародному середовищі » (м. Тернопіль, 2010 р.); Всеукраїнська Інтернет-конференція «Українська наука: реалії та перспективи» (м. Тернопіль, 2011 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми трансформаційних економік в умовах глобалізації» (м. Тернопіль, 2011 р.); III Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія та практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем » (м. Івано-Франківськ, 2011 р.); IV Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми трансформаційних економік в умовах глобалізації» (м. Тернопіль, 2012 р.).

Публікації. Результати наукового дослідження висвітлено в 23 публікаціях, в т.ч. 6 – фахові, 17 – інші опубліковані праці, котрі додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, 4 додатків на 5 сторінках та списку використаних джерел з 267 найменувань на 32 сторінках. Основний текст викладений на 180 сторінках, містить 13 таблиць і 8 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної теми, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі «Міжнародний трансфер промислової власності як об'єкт державного регулювання» досліджено теоретичні засади міжнародного трансферу промислової власності як об'єкта державного регулювання, визначено сутність та подано характеристику промислової власності, як об'єкта міжнародного трансферу технологій, здійснено дослідження світового ринку промислової власності та оцінку місця і конкурентних позицій на ньому України, охарактеризовано систему глобального регулювання міжнародного трансферу промислової власності та визначено основні проблеми і завдання, що виникають в контексті приєднання до неї України.

Промислова власність – це інтелектуальна власність у частині відносин з приводу інтелектуальних продуктів, створених у виробничій та науково-технічній сферах. Щодо об'єктів промислової власності, то до них відносяться винаходи та корисні моделі, топографії інтегральних мікросхем, знаки для

товарів і послуг, промислові зразки та зазначення походження товару. Трансфер промислової власності розглядається в контексті трансферу технологій, як одна з її складових.

За формами технології, що виступають об'єктами трансферу, підлягають наступній класифікації: матеріальні форми технологій (представлені переважно технологічним інструментарієм), нематеріальні форми (патенти, ліцензії, ноу-хау, знання, технологічна документація тощо) та послуги (науково-технічні, інжинірингові, консультативні тощо). До основних форм трансферу технологій з точки зору територіальності відносять: внутрішній (всередині господарюючого суб'єкта), квазивнутрішній (всередині альянсів, союзів) та зовнішній (між окремими господарськими одиницями) трансфер технологій. Автором запропоновано внести форму міжнародного трансферу до даної класифікації, що характеризуватиме міждержавний обмін та переміщення.

Міжнародний трансфер промислової власності – це міждержавне переміщення на комерційній або некомерційній основі матеріальних прав на об'єкти промислової власності, що проявляється в процесі патентування, ліцензування, франчайзингу тощо. Дане трактування поширене серед вітчизняних науковців, однак не є нормативно закріпленим у законодавстві України, що породжує низку проблем на шляху віднесення технології чи певного об'єкта промислової власності до можливості участі у процесі міжнародного трансферу. Трансфер технологій та промислової власності в Україні регулюється в першу чергу Законом України «Про державне регулювання у сфері трансферу технологій», однак визначення поняття «міжнародний трансфер технологій» та його різновид «міжнародний трансфер промислової власності» у ньому відсутні.

Аналіз стану України на світовому ринку промислової власності в контексті обсягів виплат і надходжень за реалізовані та придбані нові технології на фоні інших країн світу, свідчить про технологічну відсталість та залежність нашої держави. Показники надходжень та виплат за нові технології варіюють в значному діапазоні між країнами світу: наприклад, співвідношення між надходженнями за реалізовані технології та виплатами за придбані технології для України становить 16,7%, що говорить про значну залежність від імпортованих технологій. Україні необхідно стимулювати розвиток міжнародного трансферу технологій, що не лише збільшить приплив іноземного капіталу всередину країни, але й уможливить просування вітчизняного інноваційного продукту на світовий ринок.

Ефективне державне регулювання міжнародного трансферу технологій та промислової власності, зокрема, є ключовим елементом на шляху модернізації економіки, так як дозволить налагодити взаємовигідне міжнародне інвестиційне та науково-технічне співробітництво. До основних завдань, що стоять перед Україною на шляху формування ефективної системи державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності відносяться:

1) вдосконалення інституційного забезпечення в системі управління промисловою власністю на національному рівні в контексті виходу на міжнародний ринок; оскільки питаннями міжнародного трансферу промислової

власності в Україні на даний час займаються наступні виконавчі структури: Державний комітет з питань науки, інновацій та інформатизації при Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України, Державна служба інтелектуальної власності України з підвідомчими їй державними підприємствами, то цілком аргументованим було б створення органу виконавчої влади, компетенція котрого поширювалась би цілеспрямовано саме на міжнародний трансфер промислової власності та технологій;

2) прогресивний розвиток інституту права інтелектуальної власності та патентного права в контексті активізації та вдосконалення системи охорони та захисту об'єктів промислової власності на національному та міжнародному рівнях, що проявляється як в удосконаленні судової системи в питаннях захисту промислової власності, так і в уніфікації національного законодавства, що регулює питання міжнародного трансферу промислової власності, із міжнародними стандартами, а також усунення правових колізій в нормативно-правовому забезпеченні України;

3) стимулювання розвитку венчурного бізнесу в Україні з метою створення конкурентоспроможного продукту для просування його на зовнішні ринки;

4) формування рекомендацій щодо удосконалення методів оцінювання промислової власності в контексті розвитку процесу комерціалізації останніх;

5) формування моделі державного регулювання та стимулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні.

Детальніше шляхи реалізації поставлених завдань розглянуті у третьому розділі даного дисертаційного дослідження в контексті удосконалення організаційно-управлінського механізму державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні.

У другому розділі «Оцінка дієвості національного механізму державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності» досліджено сучасний стан економічного механізму державного регулювання та стимулювання міжнародного трансферу промислової власності, проведено оцінку рівня державного фінансування відтворення промислової власності та охарактеризовано особливості її комерціалізації. У даному розділі увагу зосереджено на податковій, митній політиці, фінансуванні відтворення промислової власності, нормативно-правових колізіях тощо.

В Україні практично відсутня ефективна система податкового кредитування у сфері трансферу промислової власності та технологій. На законодавчому рівні дане питання неврегульоване. Відповідно, на думку дисертанта, створення системи податкового стимулювання для суб'єктів господарювання, чия діяльність пов'язана із трансфером промислової власності, є важливим кроком на шляху удосконалення державного управління у даній сфері. Саме тому ефективним кроком в контексті державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності було б запровадження в Україні дослідницького податкового кредиту, котрий у свою чергу стимулював би розвиток НДДКР на шляху просування промислової власності в системі міжнародного трансферу.

Митна політика в контексті міжнародного трансферу промислової власності в Україні характеризується значною кількістю нерегульованих правових колізій. Особливо помітною є ця ситуація на фоні уніфікації національного законодавства з принципами Угоди ТРІПС. Сучасний стан розвитку глобального ринку характеризується масовим порушенням прав інтелектуальної власності та патентного права на міжнародному рівні. Саме тому національні кордони можуть служити «межею захисту» національних систем. Ч. 3 Угоди ТРІПС приділяє значну увагу митним органам (п. 4 ч. 3 (ст. 51-60)), які, згідно п. 4 зобов'язані прийняти відповідні заходи, які б надали право власникам промислової власності звернутися у відповідну інстанцію, якщо у них виникає підозра, що проводиться імпорт підробленої продукції певної торгової марки чи відбувається порушення патентних прав, з метою вилучення такої продукції з обігу (ст. 51). Даний аспект вимагає не лише удосконалення інституційного забезпечення митної політики у сфері міжнародного трансферу промислової власності, але й державного фінансування наукових установ для підготовки спеціалістів у даній сфері.

Необхідним для нарощування потенціалу щодо створення промислової власності в Україні є розвиток венчурного бізнесу, котрий варто виділити в контексті формування міжнародної стратегії виведення об'єктів промислової власності на світові ринки. В Україні венчурний бізнес не є широко використовуваним та привабливим для його учасників. Причинами такого насамперед є: відсутність венчурних фондів, недосконалість законодавчого забезпечення (відсутність в нормативно-правовій сфері законодавчих актів, які б регулювали венчурний бізнес та діяльність венчурних фондів), наявність ризиків для іноземних венчурних інвесторів, що зменшує їхню зацікавленість в українських об'єктах інвестування.

Орієнтуючись на досвід світових компаній, що активно працюють в системі венчурного бізнесу, у роботі зазначено, що Україна повинна активно стимулювати діяльність венчурних фондів, що сприятиме припливу інновацій та інвестицій до країни. В контексті рекомендацій для потенційно створюваних в Україні майбутніх венчурних фондів у дисертаційному дослідженні розроблена та запропонована модель взаємодії промислової власності та венчурного капіталу в системі міжнародного трансферу, котра пояснює, що навіть на такому простому рівні існує можливість виникнення комплексу взаємодій. У даній моделі наголос робиться на чотирьох ключових моментах:

1. Промислова власність створює нову промислову власність, а також генерує створення іншої інтелектуальної власності.
2. Промислова власність створюється в межах підприємства чи організації за участі венчурного капіталу при сприянні венчурного фонду.
3. Промислова власність стимулює та стабілізує трансферний ринок.
4. Промислова власність генерує капітал, утворена з капіталу і навпаки, створює підґрунтя для венчурного капіталу.

На сучасному етапі розвитку України можна стверджувально говорити про ряд проблем та перешкод на шляху комерціалізації об'єктів промислової власності, що негативно проявляється і в процесі міжнародного трансферу

технологій. Для українського ринку процес комерціалізації об'єктів промислової власності є досить новим та недосконалим. Визначальним фактором у цьому процесі є вартісна оцінка промислової власності, що є об'єктом міжнародного трансферу. Державне регулювання даного процесу здійснюється через призму нормативно-правового та методичного забезпечення: в першу чергу Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», затвердженого відповідно до статті 9 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», та Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності, затвердженої Фондом державного майна України.

У дисертаційному дослідженні зазначається, що в контексті вивчення останніх упущеним виявився аспект рекомендацій з попередньої оцінки промислової власності з метою прийняття чи відхилення рішення про надання правової охорони відповідному об'єкту. Адже отримання потенційної інформації про можливі прибутки чи втрати уможливить відхилення патентування та ліцензування тих об'єктів промислової власності, що є неефективними в процесі здійснення міжнародного трансферу. У дисертаційному дослідженні подано рекомендації з удосконалення методичного забезпечення оцінювання промислової власності шляхом включення до змісту зазначених нормативних документів запропонованого автором методу імітаційного розрахунку в контексті прийняття попереднього рішення в процесі патентування та ліцензування.

Метод імітаційного розрахунку оснований на використанні експертного методу прийняття рішень та методу «дерева рішень». Для аналізу ефективності встановлюється ймовірність настання того чи іншого сценарію експертним методом та розраховується ефективність кожного зі сценаріїв:

$$E_f = PV \times p_i,$$

де E_f – ефективність;

PV – теперішня вартість оцінюваного об'єкта;

p_i – ймовірність настання i -того сценарію.

Ймовірність настання сценарію досліджується експертним методом на основі розгляду параметрів досліджуваного об'єкта. Метод імітаційного розрахунку може бути застосований на практиці за умови стабільних та нестабільних грошових надходжень, а тому може вважатися ефективним в контексті провадження процесу комерціалізації об'єктів промислової власності.

В економічних реаліях України питання комерціалізації об'єктів промислової власності не може вважатися дискусійним. Лише поєднання ефективного державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності із легітимною комерціалізацією останньої може допомогти нашій державі зайняти достойне місце в суспільстві індустріально розвинутих країн. З огляду на сукупність недоліків сучасного механізму державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні рекомендується розробка та впровадження удосконаленої моделі регулювання та стимулювання трансферу промислової власності.

У третьому розділі «Організаційно-управлінські аспекти удосконалення державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності» розроблено модель державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності, сформовано ряд рекомендацій щодо удосконалення державного управління міжнародним трансфером промислової власності в Україні. Модель державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності представлено на рис. 1.

Рис. 1. Модель державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності в Україні

Джерело: Розроблено автором

Дана модель представлена стратегічною візією, що включає п'ять визначених цілей. В контексті реалізації запропонованої моделі державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності виникає потреба саме в удосконаленні тих процесів, що нап'ямую пов'язані з

міжнародним трансфером промислової власності, створенні сприятливих умов для його ефективного функціонування в Україні.

Однією з передумовою на шляху становлення ефективної системи використання та захисту об'єктів промислової власності у відповідності до міжнародних норм повинно стати розуміння їх комерційної вартості. Для цього необхідно здійснити інвентаризацію таких об'єктів та внести їх до бухгалтерської звітності. Даний процес уможливить перетворення промислової власності в капітал. Отож, державне управління інвентаризаційними процесами в контексті міжнародного трансферу промислової власності повинно базуватися, як зазначено у дисертації, на наступних етапах та пов'язаних з ними нормативно-правових актах:

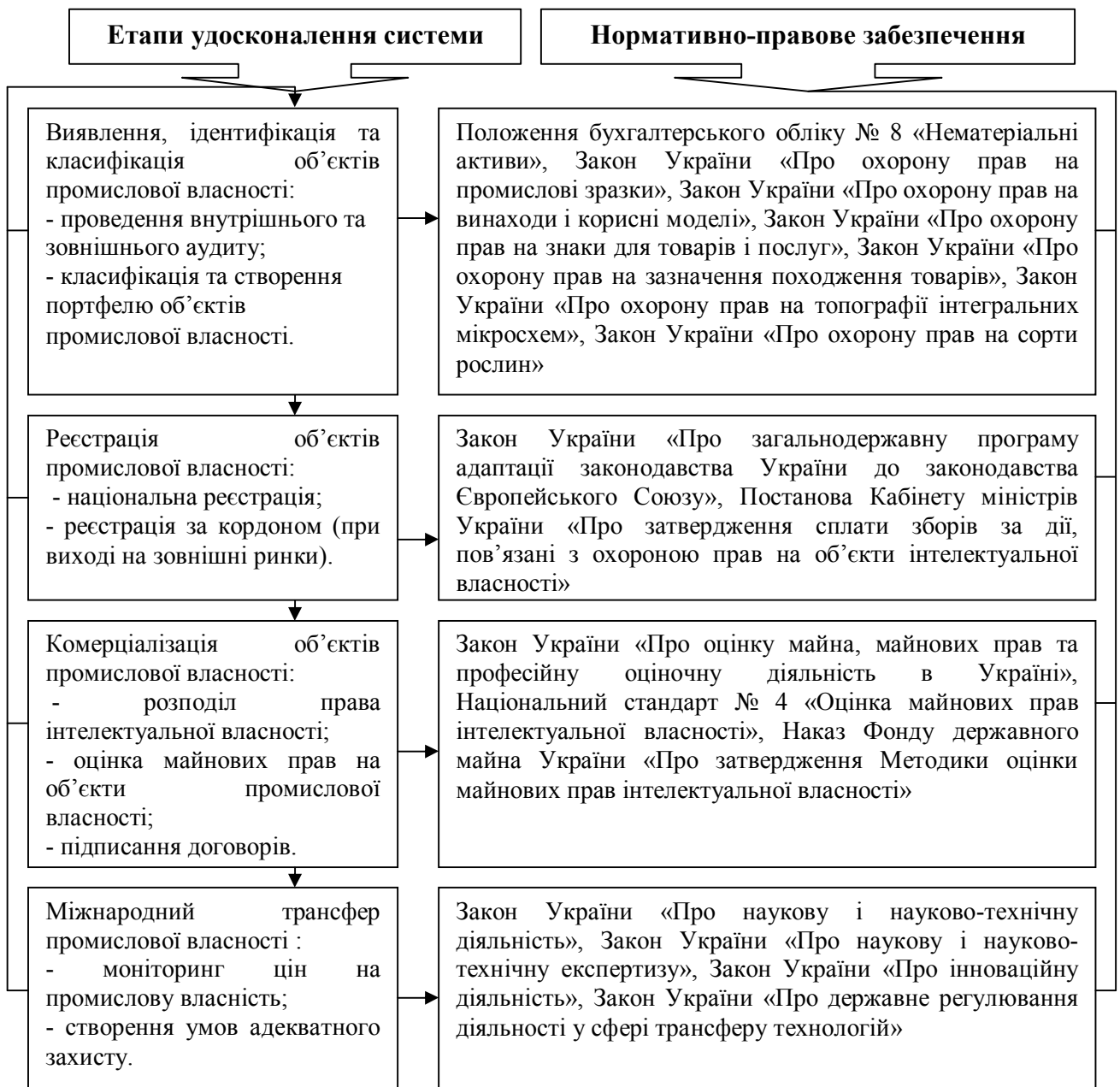

Рис. 2. Удосконалення системи державного регулювання інвентаризаційними процесами в контексті міжнародного трансферу промислової власності.

Джерело : Складено автором

У дисертаційній роботі наголошується на відсутності в Україні постійно діючого органу державного управління, чия діяльність була б зосереджена на міжнародному трансфері промислової власності. Саме тому в контексті удосконалення державного управління трансфером промислової власності рекомендовано створити Українське агентство міжнародного трансферу технологій та промислової власності при Державному комітеті з питань науки, інновацій та інформатизації з метою цілеспрямованого та компетентного регулювання саме даного процесу.

Структура органів управління міжнародним трансфером промислової власності та включення до неї запропонованого у дисертаційному дослідженні Українського агентства міжнародного трансферу технологій та промислової власності представлено на рис.3.:

Рис. 3. Удосконалення організаційної структури органів державного управління міжнародним трансфером промислової власності в Україні.

Джерело: Складено автором

Створення Українського агентства міжнародного трансферу технологій та промислової власності в контексті реалізації моделі державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності в Україні та передача повноважень по регулюванні міжнародним трансфером технологій та промислової власності, а також координація діяльності Національної мережі трансферу технологій в Україні новоствореному структурному органу уможливить концентрацію зусиль останнього саме на реалізації тих проектів,

що стосуються обміну промисловою власністю на міжнародному рівні, уніфікації нормативно-правової бази у даній сфері із світовими стандартами та вимогами.

В Україні система державного регулювання національними об'єктами промислової власності характеризується недосконалістю підходу в контексті як державного сприяння, так і діяльності підприємств, і потребує вдосконалення. Перспективними вважаються подальші дослідження державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення актуальної державно-правової проблеми регулювання міжнародного трансферу промислової власності – формування ефективного механізму державного регулювання даного питання в Україні. Результати проведеного дослідження дали змогу зробити низку висновків:

1. Аналіз теоретичних концепцій дозволив дійти висновку про недосконалість сучасного механізму державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в контексті відсутності відповідного структурного органу, створеного для управління процесами міжнародного трансферу технологій та промислової власності в Україні, а також невідповідності норм національного законодавства у даній сфері міжнародним стандартам та вимогам, що призводить до виникнення внутрішніх правових колізій та унеможливорює реалізацію ефективної державної регулятивної політики.

2. В результаті дослідження сучасного механізму державного регулювання та стимулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні виявлено низку недоліків: 1) недосконала податкова політика (відсутність дослідницького податкового кредиту); 2) відсутність імплементованих норм Угоди ТРІПС, що стосуються митного регулювання в національну нормативно-правову базу; 3) неефективний процес приватизації майна в Україні без урахування активів промислової власності; 4) державно-правова неврегульованість діяльності у сфері венчурного інвестування, а також відсутність підтримки з боку держави діяльності венчурних фондів в Україні.

3. З огляду на присутні недоліки та проблеми, виявлені в ході дослідження системи державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні, в дисертації окреслено основні завдання, що стоять перед Україною на шляху їх вирішення, а саме: вдосконалення інституційного забезпечення; прогресивний розвиток інститутів права інтелектуальної власності та патентного права; удосконалення національної системи нормативно-правового забезпечення, а на її фоні і судової системи; стимулювання розвитку діяльності венчурних фондів в Україні та активізація венчурного бізнесу; внесення змін до рекомендацій з оцінки промислової власності на шляху їх ефективної комерціалізації; формування моделі державного регулювання міжнародним трансфером промислової власності в

Україні та удосконалення системи фінансування відтворення промислової власності.

4. Встановлено, що для системи державного фінансування відтворення промислової власності характерним є поступове щорічне зниження витрат з боку держави у даному секторі. Такий аспект спричиняє виникнення водночас і проблеми, що стосується комерціалізації об'єктів промислової власності на шляху її міжнародного трансферу. З метою вирішення даної проблеми розроблено та запропоновано удосконалений метод оцінки промислової власності, який рекомендовано включити до Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» та Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності, затвердженої Фондом державного майна України, в контексті попереднього прийняття рішення щодо надання відповідної охорони тому чи іншому об'єкту промислової власності, що уможливить уникнення витрат на патентування чи ліцензування неперспективних об'єктів промислової власності в системі міжнародного трансферу.

5. Орієнтуючись на необхідність удосконалення системи управління міжнародним трансфером технологій та промислової власності в Україні, запропоновано модель державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності: вона представлена стратегічною візією, що включає п'ять визначених цілей, взаємозв'язаних між собою: 1) орієнтація на дослідження та розвиток як джерело створення промислової власності; 2) встановлення налагодженого публічного та приватного співробітництва; 3) формування кваліфікованих людських ресурсів; 4) удосконалення системи державного регулювання у сфері промислової власності (виходячи із необхідності удосконалення організаційної структури органів державного управління міжнародним трансфером промислової власності на національному рівні рекомендується створення Українського агентства міжнародного трансферу технологій та промислової власності, як компетентного у даній сфері органу управління); 5) стимулювання міжнародного трансферу промислової власності. Для досягнення поданих цілей сформульовано чотирнадцять завдань, запропоновано відповідні інструменти їх виконання, а також сукупність необхідних кроків із зазначенням виконавців, термінів реалізації та потенційного результату. Особлива увага у даній моделі зосереджена та цілях, що напряду пов'язані з міжнародним трансфером промислової власності та системою державного регулювання даного процесу в Україні.

6. Успішна реалізація запропонованої моделі вимагає створення сприятливих умов для цього, а саме: 1) встановлення належних правових та інституційних умов; 2) усунення перешкод в розвитку інноваційної діяльності в Україні; 3) створення ефективного інструментарію реалізації державного регулювання у сфері міжнародного трансферу промислової власності; 4) гармонізації та уніфікації національних нормативно-правових стандартів із міжнародними.

7. В контексті удосконалення державного управління промисловою власністю в системі міжнародного трансферу рекомендовано: 1) удосконалити

державне регулювання інвентаризаційними процесами в Україні (подано рекомендовані етапи даного процесу із прив'язкою до відповідних нормативно-правових актів); 2) внести до Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності, затвердженої Фондом державного майна України та Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» пропозиції із застосування нетрадиційних підходів в оцінці, значення яких активно зростає на протязі останнього часу; в контексті даної пропозиції включити у Стандарт та Методику також запропонований у дисертаційному дослідженні метод імітаційного розрахунку; 3) створити ефективно діючу в Україні патентну бібліотеку, яка б надавала вільний доступ користувачам до інформації у сфері промислової власності; 4) рекомендувати запровадження практичної діяльності Патентного суду в Україні; 5) здійснити імплементацію нормативно-правових стандартів ЄС у національне законодавство з метою формування узгодженості національного нормативно-правового поля з міжнародною базою; в першу чергу це стосується уніфікації норм ч.3 Угоди ТРІПС, що є міжнародною вимогою.

8. Орієнтуючись на наявність колізій в державно-правовому забезпеченні міжнародного трансферу промислової власності, рекомендовано: 1) привести у відповідність із Бюджетним кодексом України відповідні норми законів України: Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» (Ст. 26), Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (Ст. 36), Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» (Ст. 28), Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (Ст. 23), Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» (Ст. 23) у питаннях зарахування коштів, отриманих в процесі охорони об'єктів промислової власності до спеціального рахунку Державного бюджету України. Оскільки на даний час ці кошти перераховуються на рахунки підприємства «Укрпатент», це унеможливило використання їх за цільовим призначенням – для охорони об'єктів промислової власності, забезпечення фінансування відповідних проектів в системі міжнародного трансферу технологій тощо; 2) врегулювати на законодавчому рівні питання венчурного інвестування, функціонування та підтримки державною венчурних фондів, а також розробити ряд спеціальних нормативно-правових актів щодо регулювання даних процесів в Україні; 3) доповнити Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»: визначенням термінів «трансфер промислової власності» та «міжнародний трансфер промислової власності» (Ст. 1), до різновидів договорів про трансфер технологій додати «договір про міжнародний трансфер промислової власності» (Ст. 17).

Перспективними вважаються подальші дослідження питання державного регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У фахових виданнях:

1. Якубівська Ю. Використання і захист об'єктів інтелектуальної власності в контексті інтелектуалізації світогосподарського розвитку / Ю. Якубівська // Наука молода. Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. - №9. – С. 148-152.
2. Якубівська Ю. Теоретико-методологічні основи використання об'єктів інтелектуальної власності: уніфікація національної системи з міжнародною практикою / Ю. Якубівська // Зовнішня торгівля: право та економіка. Науковий журнал. – Київ: УДУФМТ, 2009. – № 2(43). – С.61-66.
3. Якубівська Ю. Концептуалізація вибору найефективнішого підходу в оцінці інтелектуальної власності / Ю. Якубівська // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць Дніпропетровського державного університету Міносвіти України. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. – Т.2 № 262. – С.310-317.
4. Якубівська Ю. Формування економічної парадигми взаємозв'язку венчурного капіталу та інтелектуальної власності / Ю. Якубівська // Наука молода : зб. наук. праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – №13. – С. 219-223.
5. Якубівська Ю. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності в контексті міжнародного трансферу технологій / Ю. Якубівська // Економічний простір: Збірник наукових праць Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – № 50. –С.296-304.
6. Якубівська Ю. Вплив економічної кризи на світовий ринок промислової власності / Ю. Якубівська // Зовнішня торгівля: право та економіка. Науковий журнал. – Київ: УДУФМТ, 2011. – № 2. – С.35-43.

В інших виданнях:

7. Якубивская Ю. Инновационная стратегия использования и защиты объектов интеллектуальной собственности на предприятии / Ю. Якубивская // Страны с переходной экономикой в условиях глобализации: Материалы 6 Международной научно-практической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых, 28-30 марта 2007 г. – М.: РУДН, 2007. – С.186-190.
8. Якубивская Ю. Интеллектуализация внешнеэкономического развития в контексте инновационной деятельности / Ю. Якубивская // Страны с переходной экономикой в условиях глобализации: Материалы 7 Международной научно-практической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых, 26-28 марта 2008 г. – М.: РУДН, 2008. – С.434-438
9. Якубівська Ю. Принципи захисту об'єктів інтелектуальної власності в контексті міжнародного науково-технічного співробітництва України / Ю. Якубівська // Транснаціоналізація міжнародної економіки та пошук шляхів інноваційної співпраці: Матеріали 8 Міжнародної науково-практичної

конференції молодих науковців, 15 квітня 2008 р. – К.: УДУФМТ, 2008. – С. 320-323.

10. Якубівська Ю. Інтелектуальна власність як основа для венчурного інвестування / Ю. Якубівська // Моделі забезпечення сталого розвитку світового господарства: економіка, фінанси та право: Матеріали 11 Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, 30 травня 2008 р. – К.: УДУФМТ, 2008. – С. 302-306.

11. Якубівська Ю. Ефективність використання інтелектуальної власності в контексті функціонування глобальної економіки / Ю. Якубівська // Реалії та перспективи інноваційного розвитку України (економічні, фінансові та правові аспекти): Матеріали 10 Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, 26 березня 2009 р. – К.: УДУФМТ, 2009. – С. 135-138.

12. Якубівська Ю. Фінансування інноваційного сектора в контексті економічного розвитку України / Ю. Якубівська //Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації: матеріали науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 15 травня 2009 р. – Тернопіль. ТКІ, 2009. – С. 149-152.

13. Якубівська Ю. Міжнародний захист інтелектуальної власності та його імплементація в економіку України / Ю. Якубівська // Наукові студії. Видання ПВНЗ « Тернопільський комерційний інститут». – Тернопіль: «Вектор», 2009. – № 5. – С.216-227.

14. Якубівська Ю. Генезис державно-правового регулювання у сфері інтелектуальної власності в Україні / Ю. Якубівська //Наукові студії. Видання ПВНЗ « Тернопільський комерційний інститут». – Тернопіль: «Вектор», 2009. – № 6 – С.148-156.

15. Якубівська Ю. Формування принципів управління інтелектуальною власністю на підприємстві / Ю. Якубівська // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика сучасного менеджменту: проблеми та шляхи вирішення» 15-16 квітня 2010 р. - Тернопіль: «Економічна думка», 2010 р. – С.264-267.

16. Якубівська Ю. Особливості державно-правового регулювання інтелектуальної власності в країнах Європи (на прикладі Великобританії) / Ю. Якубівська //Актуальні проблеми соціально-економічних трансформацій у міжнародному середовищі: матеріали II-ої міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 23 квітня 2010 р. – Тернопіль. ТКІ, 2010. – С. 360-362.

17. Якубівська Ю. Формування поетапної схеми здійснення процесу сек'юритизації підприємствами України) / Ю. Якубівська // Проблеми трансформаційних економік в умовах глобалізації: матеріали III-ої міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 29 квітня 2011 р. – Тернопіль. ТКІ, 2011. – С. 81-83.

18. Якубівська Ю. Формування моделі стратегічного управління національними об'єктами інтелектуальної власності в системі міжнародного науково-технічного співробітництва / Ю. Якубівська // Наукові студії. Видання ПВНЗ «

Тернопільський комерційний інститут». –Тернопіль: «Вектор», 2011. – № 11. – С.93-105.

19. Якубівська Ю. Міжнародна торгівля ліцензіями в контексті комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності) / Ю. Якубівська // Українська наука: реалії та перспективи: матеріали I-ої Всеукраїнської Інтернет-конференції, м. Тернопіль, 22-23 лютого 2011 р. – Тернопіль: Тайп, 2011. – С. 46-48.

20. Якубівська Ю.Є. Система РСТ як ефективний інструмент патентного захисту у період економічної кризи / Ю. Є. Якубівська // Теорія та практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем: матеріали III-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 21-22 жовтня 2011 р. – Івано-Франківськ, 2011 р. – С. 42-45.

21. Якубівська Ю.Є. Парадигма формування конкурентоспроможного туристичного бренду в умовах глобалізації / Ю. Є. Якубівська // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка «Рекреаційна географія і туризм». – Випуск 2, Тернопіль: «Вектор», 2010. – С.171-182.

22. Якубівська Ю.Є. Особливості державно-правового регулювання промисловою власністю в США та Австралії) / Ю. Є. Якубівська // Проблеми трансформаційних економік в умовах глобалізації: матеріали IV-ої міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 23 березня 2012 р. / ТКІ.; Ред. Мартинюк В.Ф. та інші. – Тернопіль. ТКІ, 2012. – С. 153-155.

23. Якубівська Ю.Є. Тенденції розвитку міжнародного ринку промислової власності / Ю. Є. Якубівська // Наукові студії. Видання ПВНЗ «Тернопільський комерційний інститут». – Випуск 13, Тернопіль: «Вектор», 2012. – С. 96-106.

АНОТАЦІЯ

Якубівська Ю.Є. Державне регулювання міжнародного трансферу промислової власності в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ, 2012.

Дисертаційна робота охоплює теоретико-методологічні та прикладні аспекти державного регулювання міжнародного трансферу технологій та промислової власності. Досліджено особливості функціонування світового ринку промислової власності та здійснено оцінку місця та конкурентних позицій на ньому України. Проаналізовано сучасний стан економічного механізму державного регулювання та стимулювання міжнародного трансферу промислової власності. Виявлено сучасні тенденції розвитку системи державного фінансування відтворення промислової власності та особливостей її комерціалізації. Здійснено аналіз формування системи глобального регулювання міжнародного трансферу промислової власності, окреслено основні проблеми та завдання, що виникають в контексті приєднання до неї України.

Розроблено модель державного регулювання та стимулювання трансферу промислової власності в Україні. Запропоновано рекомендації щодо

удосконалення державного управління міжнародним трансфером промислової власності.

Ключові слова: міжнародний трансфер технологій, промислова власність, державне регулювання, венчурний бізнес, оцінка вартості, патентування, ліцензування.

АННОТАЦИЯ

Якубивская Ю. Е. Государственное регулирование международного трансферта промышленной собственности в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 - экономика и управление национальным хозяйством. - Открытый международный университет развития человека «Украина», Киев, 2012.

Диссертация охватывает теоретико-методологические и прикладные аспекты государственного регулирования международного трансферта технологий и промышленной собственности. Исследованы особенности функционирования мирового рынка промышленной собственности и осуществлена оценка места и конкурентных позиций на нем Украины.

Анализ теоретических концепций позволил сделать вывод о несовершенстве современного государственного регулирования международного трансферта промышленной собственности в контексте отсутствия соответствующего структурного органа, созданного для управления процессами международного трансферта технологий и промышленной собственности в Украине, а также несоответствия норм национального законодательства в данной сфере международным стандартам и требованиям, что приводит к возникновению внутренних правовых коллизий и делает невозможной реализацию эффективной государственной регулятивной политики.

Исследовано современный механизм государственного регулирования и стимулирования международного трансферта промышленной собственности в Украине, в результате чего выявлен ряд недостатков: 1) несовершенная налоговая политика (отсутствие исследовательского налогового кредита); 2) отсутствие имплементированных норм Соглашения ТРИПС в национальную нормативно-правовую базу; 3) неэффективный процесс приватизации имущества в Украине без учета активов промышленной собственности; 4) государственно-правовая нерегулированность деятельности в сфере венчурного инвестирования, а также отсутствие поддержки со стороны государства деятельности венчурных фондов в Украине.

Учитывая присутствующие недостатки и проблемы, выявленные в ходе исследования системы государственного регулирования международного трансферта промышленной собственности, в диссертации обозначены основные задачи, стоящие перед Украиной, а именно: совершенствование институционального обеспечения; прогрессивное развитие институтов права интеллектуальной собственности и патентного права, совершенствование

национальной системы нормативно-правового обеспечения, а на ее фоне и судебной системы, стимулирование развития деятельности венчурных фондов в Украине и активизация венчурного бизнеса, внесение изменений к рекомендациям по оценке промышленной собственности на пути их эффективной коммерциализации, формирование модели государственного регулирования международного трансферта промышленной собственности в Украине и совершенствование системы финансирования воспроизводства промышленной собственности.

Установлено, что для системы государственного финансирования воспроизводства промышленной собственности характерно постепенное ежегодное снижение затрат со стороны государства в данном секторе. Этот аспект вызывает возникновение проблемы, которая касается коммерциализации объектов промышленной собственности на пути ее международного трансферта. В контексте решения данного вопроса разработан усовершенствованный метод оценки промышленной собственности, который рекомендовано включить в содержание Методики оценки имущественных прав интеллектуальной собственности, утвержденной Фондом государственного имущества Украины и Национального стандарта № 4 «Оценка имущественных прав интеллектуальной собственности» в контексте предварительного принятия решения о предоставлении соответствующей охраны тому или иному объекту промышленной собственности, что позволит избежать расходов на патентование и лицензирование неперспективных объектов промышленной собственности в системе международного трансферта.

Ориентируясь на необходимость усовершенствования системы управления международным трансфертом технологий и промышленной собственности в Украине, предложена модель государственного регулирования и стимулирования трансферта промышленной собственности, которая представлена стратегической визией, включающий пять определенных целей, взаимосвязанных между собой: 1) ориентация на исследования и развитие как источник создания промышленной собственности; 2) установление налаженного публичного и частного сотрудничества; 3) формирование квалифицированных человеческих ресурсов; 4) совершенствование системы государственного регулирования в сфере промышленной собственности (исходя из необходимости совершенствования организационной структуры органов государственного управления международным трансфертом промышленной собственности на национальном уровне рекомендуется создание Украинского агентства международного трансферта технологий и промышленной собственности, как компетентного в данной сфере органа управления); 5) стимулирование международного трансферта промышленной собственности. Для достижения представленных целей сформулировано четырнадцать задач, предложены соответствующие инструменты их исполнения, а также совокупность необходимых шагов с указанием исполнителей, сроков реализации и потенциального результата. Особое внимание в данной модели сосредоточено в целях, которые напрямую

связанные с международным трансфертом промышленной собственности и системой государственного регулирования данного процесса в Украине.

Успешная реализация предложенной модели требует создания благоприятных условий для этого, а именно: 1) установление надлежащих правовых и институциональных условий; 2) устранение препятствий в развитии инновационной деятельности в Украине; 3) создание эффективного инструментария реализации государственного регулирования в сфере международного трансферта промышленной собственности; 4) гармонизация и унификация национальных нормативно-правовых стандартов с международными.

Перспективными считаются дальнейшие исследования вопроса государственного регулирования международного трансферта промышленной собственности в Украине.

Ключевые слова: международный трансферт технологий, промышленная собственность, государственное регулирование, венчурный бизнес, оценка стоимости, патентование, лицензирование.

ANNOTATION

Yakubivska Y. The state regulation of industrial property international transfer in Ukraine. – Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of the Candidate of Economics in specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, 2012.

The dissertation covers theoretical, methodological and practical aspects of state regulation of technology and industrial property international transfer. The functioning of industrial property global market assesses is discovered and the competitive position and place of Ukraine are given. The present state of the economic mechanism of state regulation and promotion of industrial property international transfer are analyzed. The modern trends in government regulation of industrial property funding process and its commercialization are disclosed. The analysis of the formation of industrial property international transfer global regulation, the main issues and problems arising in the context of the accession of Ukraine are made.

The model of state regulation and encouraging of industrial property transfer in Ukraine is given. Recommendations of governance improvement of industrial property international transfer are proposed.

Key words: international technology transfer, industrial property, government regulation, venture business, valuation, patenting, licensing.